

Příloha č. 5. 1. ŠVP SC 04/2014

Seminář z českého jazyka a literatury

Obecný cíl vyučovacího předmětu

Jazykové vzdělávání v semináři z českého jazyka a literatury vychovává žáky v jazykovém vzdělávání ke sdělnému, kultivovanému jazykovému projevu a podílí se na rozvoji jejich duchovního života. Obecným cílem jazykového vzdělávání je rozvíjet komunikační kompetenci žáků a naučit je užívat jazyka jako prostředku k dorozumívání a myšlení, k přijímání, sdělování a výměně informací na základě jazykových a slohových znalostí. Jazykové vzdělávání se rovněž podílí na rozvoji sociálních kompetencí žáků. K dosažení tohoto cíle přispívá i estetické vzdělávání a naopak estetické vzdělávání prohlubuje znalosti jazykové a kultivuje jazykový projev žáků.

Jazykové vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci:

- uplatňovali mateřský jazyk v rovině recepce, reprodukce a interpretace,
- využívali jazykových vědomostí a dovedností v praktickém životě, vyjadřovali se srozumitelně a souvisle, formulovali a obhajovali své názory,
- chápali význam kultury osobního projevu pro společenské a pracovní uplatnění,
- získávali a kriticky hodnotili informace z různých zdrojů a předávali je vhodným způsobem s ohledem na jejich uživatele,
- chápali jazyk jako jev, v němž se odráží historický a kulturní vývoj národa.

Literární vzdělávání (estetické vzdělávání) významně přispívá ke kultivaci člověka, vychovává žáky ke kultivovanému jazykovému projevu a podílí se na rozvoji jejich duchovního života.

K dosažení tohoto cíle přispívá i jazykové vzdělávání v mateřském jazyce a naopak literární vzdělávání (estetické vzdělávání) prohlubuje znalosti jazykové a kultivuje jazykový projev žáků.

Literární výchova kromě výchovy ke čtenářství učí žáky porozumět textu, interpretovat jeho obsah a aplikovat při rozboru textu poznatky literární teorie, jazykovědy a stylistiky. Vede žáky ke kultivaci estetického vnímání a má významnou úlohu pro rozvoj občanských, personálních a sociálních kompetencí. Rozbor a interpretace uměleckých děl vede i k celkovému přehledu o hlavních jevech a pilířích v české a světové literatuře. Poznání textu slouží rovněž k vytváření rozmanitých komunikačních situací, v nichž probíhá dialog nad texty mezi učitelem a žáky i mezi žáky navzájem. Žáci jsou vedeni i k esteticky tvořivým aktivitám.

Literární vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci:

- uplatňovali ve svém životním stylu estetická kritéria,
- chápali umění jako specifickou výpověď o skutečnosti,
- chápali význam umění pro člověka,
- správně formulovali a vyjadřovali své názory,
- přistupovali s tolerancí k estetickému cítění, vkusu a zájmu druhých lidí,
- podporovali hodnoty místní, národní, evropské i světové kultury a měli k nim vytvořen pozitivní vztah,
- získali přehled o kulturním dění,
- uvědomovali si vliv prostředků masové komunikace na utváření kultury.

Charakteristika učiva

Seminář z českého jazyka a literatury obsahuje část jazykovou, slohovou a literární, které se

vzájemně doplňují. Všechny složky učí žáky užívat jazyka jako prostředku dorozumívání a myšlení v mluvené i písemné podobě, a to v souladu se spisovnou normou a za použití jazykových prostředků odpovídajících komunikační situaci. Učivo literární je probíráno v souvislosti s danou dobovou situací, vymezuje základní znaky literatury jednotlivých období, soustředí se na stěžejní osobnosti a díla období. Součástí výuky je rozbor přečtených literárních textů s využitím znalostí literární teorie.

Cíle vzdělávání v oblasti citů, postojů, hodnot a preferencí

Jazykové vzdělávání směřuje k tomu, aby se žáci:

- vyjadřovali přiměřeně účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovali,
- formulovali své myšlenky srozumitelně a souvisle, přehledně a jazykově správně,
- naučili zpracovávat pracovní dokumenty i souvislé texty na běžná i odborná témata,
- dodržovali jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii,
- zaznamenávali písemně podstatné myšlenky a údaje z textů a projevů jiných lidí,
- vyjadřovali a vystupovali v souladu se zásadami kultury projevu a chování,
- byli schopni samostatně řešit problémy a spolupracovat se svými spolužáky,
- orientovali se v literatuře, v knihovnickém systému a na internetu,
- dokázali využívat informace z různých informačních zdrojů (učebnice, odborná literatura, slovníky, média).

Literární vzdělávání směřuje k tomu, aby si žáci:

- uvědomovali vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu a byli tolerantní k identitě druhých lidí,
- všimli vlivu dějinného vývoje na literární tvorbu,
- rozšířili pasivní slovní zásobu a díky četbě zlepšili vyjadřovací schopnosti,
- vytvořili vlastní žebříček postojů, hodnot a jednali v souladu s morálními normami demokratické společnosti,
- dokázali kriticky přistupovat k získaným informacím z četby,
- zaujali pozitivní postoj ke čtenářství, a to se stalo nedílnou životní potřebou s perspektivou předávání dalším generacím.

Výukové strategie

Ve výuce semináře z českého jazyka a literatury jsou využívány metody a formy práce, které žáky aktivizují a vedou k samostatné či skupinové práci. Předmět rozvíjí dovednosti a schopnosti žáků také s ohledem na jejich profesní zaměření.

Základní metodou ve výuce literatury je práce žáků s uměleckými i neuměleckými texty, při níž žáci využívají poznatků literární teorie, jsou schopni zařadit text do daného období a k danému směru, funkčnímu stylu a slohového postupu, vyjádřit své názory a postoje, je využíváno skupinové vyučování, práce ve dvojicích, samostatná práce, metoda diskuse. Při výuce je využívána dle potřeby audiovizuální technika. Žáci jsou vedeni k četbě hodnotné literatury a k vlastním kritickým postojům k přečteným dílům.

Uváděné počty hodin jednotlivých učebních bloků jsou pouze orientační. Počet hodin bude aktuálně přizpůsobován schopnostem a potřebám žáků.

Hodnocení výsledků žáků

Hodnocení v jazykovém vyučování vychází ze školního klasifikačního řádu a zahrnuje jak ústní, tak písemné prověřování. Do hodnocení jsou zahrnuty i aktivity žáků dokládající

schopnosti a dovednosti žáků, např. přednes referátů, prezentace individuální nebo skupinové práce. Hodnocení v literárním vyučování posuzuje úroveň znalostí literární teorie, práce s literárním textem, znalost historického vývoje v souvislosti s literaturou, vlastní práce a schopnost její prezentace, komunikační schopnosti a aktivita v hodině. Při hodnocení se dává žákům prostor k sebehodnocení. Znalosti jsou ověřovány pomocí didaktických testů a ústním zkoušením.

Popis přínosu předmětu k rozvoji klíčových kompetencí a k aplikaci průřezových témat

Jazykové vzdělávání rozvíjí klíčové kompetence:

- kompetence komunikativní, tzn. žáci jsou v předmětu vedeni k tomu, aby se vyjadřovali přiměřeně účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných, vhodně se prezentovali, formulovali své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně, zpracovávali administrativní písemnosti a zdravotnické dokumenty podle platných norem, aby dodržovali jazykové i stylistické normy a vhodně využívali zdravotnickou terminologii v odborných slohových útvarech,
- občanské kompetence a kulturní povědomí, tzn. aby žáci zaznamenávali písemně podstatné myšlenky a údaje z textů a projevů jiných lidí, aby se vyjadřovali a vystupovali v souladu se zásadami kultury projevu a chování,
- kompetence k řešení problémů, tzn. žáci jsou schopni samostatně řešit problémy a spolupracovat se svými spolužáky,
- kompetence k využití prostředků IKT a práce s informacemi, tzn. žáci se orientují v literatuře, v knihovnickém systému a na internetu

Jazykové vzdělávání rozvíjí průřezová témata:

- občan v demokratické společnosti, kde výuka v předmětu směřuje k tomu, aby žáci měli úctu k materiálním a duchovním hodnotám, aby získali schopnosti vyhledávat informace a pracovat s nimi, aby si osvojili dovednost jednat s lidmi, aby se orientovali v masových médiích, aby rozvíjeli komunikativní a personální kompetence a osvojili si práci s informacemi,
- člověk a svět práce, kde výuka směřuje k tomu, aby žáci uměli vyhledávat a posuzovat informace o profesních záležitostech, osvojili si vhodné způsoby verbální a neverbální komunikace při důležitých jednáních, uměli komunikovat s potencionálními zaměstnavateli a uvědomovali si odpovědnost za vlastní život a význam vzdělání.

Literární vzdělávání rozvíjí klíčové kompetence:

- občanské kompetence a kulturní povědomí, tzn. žáci jsou v předmětu vedeni k tomu, aby uznávali hodnoty a postoje podstatné pro život v demokratické společnosti a dodržovali je, jednali odpovědně, samostatně, v souladu s morálními principy, uvědomovali si vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu, byli tolerantní k identitě jiných lidí,
- personální a sociální kompetence, tzn. aby žáci dokázali na základě poznání své osobnosti přiměřeně stanovit cíle osobního rozvoje v oblasti zájmové, pracovní, v oblasti spolupráce s ostatními, v péči o své zdraví,
- kompetence komunikativní, tzn. aby žáci byli schopni se vyjadřovat v písemné i ústní formě, formulovali srozumitelně a souvisle své myšlenky, dodržovali jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii, aktivně se účastnili diskuzí, respektovali názor druhých, dokázali vyhledávat informace a využívat je,
- kompetence pracovat s informacemi a využívat prostředky IKT, tzn. aby žáci byli schopni pracovat s prostředky IKT, využívali informace z různých informačních zdrojů (učebnice, odborná literatura, krásná literatura, slovníky, média).

Literární vzdělávání rozvíjí průřezová témata:

- Občan v demokratické společnosti, kde výuka vede k získání schopnosti morálního úsudku a zvyšování sebevědomí, k vymezení pojmů, jako jsou svoboda, tolerance, solidarita, odpovědnost, morálka atd. na základě práce s literárními texty,
- Informační a komunikační technologie, kde výuka směřuje k průběžnému získávání informací k dalšímu doplnění učiva.

Mezipředmětové vztahy

Předmět seminář z českého jazyka a literatury se prolíná s předměty:

- Český jazyk a literatura – literární teorie, dějiny literatury, veškerá slohová a jazyková výchova
- Dějepis - Starověk, Středověk a raný novověk, Velké občanské revoluce, Demokracie a diktatura, Svět v blocích,
- Informační a komunikační technologie - Práce v lokální síti, elektronická komunikace, komunikační a přenosové možnosti internetu.

4. ročník, 1 h týdně, povinná

DIDAKTICKÉ TESTY, 10 VYUČOVACÍCH HODIN

výsledky vzdělávání	učivo
• pracuje s nejnovějšími normativními příručkami českého jazyka • orientuje se ve výstavbě textu • používá klíčových slov při vyhledávání informačních pramenů • samostatně zpracovává informace • rozumí obsahu textu i jeho částí • odhaluje a opravuje jazykové nedostatky a chyby • v písemném projevu uplatňuje znalosti českého pravopisu	Zdokonalování jazykových vědomostí a dovedností Práce s různými příručkami pro školu a veřejnost Grafická stránka jazyka, procvičování pravopisu, jazykové rozbory Práce s textem a získávání informací

ROZBOR CVIČNÝCH PRACOVNÍCH LISTŮ NA ZÁKLADĚ PŘEČTENÉ POVINNÉ LITERATURY, 10 VYUČOVACÍCH HODIN

výsledky vzdělávání	učivo
• vystihne charakteristické znaky různých literárních textů a rozdílů mezi nimi • konkrétní literární díla klasifikuje podle základních druhů a žánrů • při rozboru textu uplatňuje znalosti z	- základy literární vědy - literární druhy a žánry - četba a interpretace literárního textu - metody interpretace textu - tvořivé činnosti

literární teorie • text interpretuje a debatuje o něm	

SLOHOVÉ ÚTVARY , 8 VYUČOVACÍCH HODIN

výsledky vzdělávání	učivo
• orientuje se ve výstavbě textu • rozezná umělecký text od neuměleckého rozpozná funkční styl, dominantní slohový postup a v typických příkladech slohový útvar • rozezná umělecký text od neuměleckého • vyjadřuje se věcně správně, jasně a srozumitelně • samostatně zpracovává informace • samostatně vyhledává informace v této oblasti	Komunikační a slohová výchova Obecné poučení o slohu: - styly a slohotvorní činitele subjektivní a objektivní - slohové postupy a útvary